

! Interviu

**Valentina BULIGA, ministrul Muncii,
Protecției Sociale și Familiei:**

„Mizăm pe identificarea timpurie a familiilor și copiilor vulnerabili, pe intervențiile preventive și nu reactive”

Citiți pag. 8-9

Numărul copiilor adoptați – în scădere

Numărul copiilor adoptați de familii din R. Moldova a scăzut de două ori, în perioada 2006-2010, potrivit datelor Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei. În anul 2010 în țară au fost adoptați 162 de minori.

Statisticile denotă că este în descreștere și numărul copiilor adoptați de familii din străinătate. În 2006 au fost adoptați 51 de copii, iar în 2010 - 45.

Cei mai mulți copii moldoveni sînt adoptați de familii din Italia și SUA.

Copiii cu dizabilități se întorc în școli

O amplă reformă de sistem inițiată de Ministerul Educației cu sprijinul organizațiilor internaționale își propune să transforme școlile din R.Moldova în instituții incluzive, în care să poată studia toți copiii dintr-o comunitate, inclusiv cei cu dizabilități. Primele rezultate ale reformei au fost discutate în cadrul ședinței rețelei „Jurnaliști prieteni ai copilului”, organizată de Centrul de Investigatii Jurnalistice cu suportul Reprezentanței UNICEF în Moldova.

Citiți pag. 10-11

Va fi constituit Consiliul Național de evaluare și acreditare a prestatorilor de servicii sociale

Un proiect de lege privind evaluarea și acreditarea prestatorilor de servicii sociale a fost înaintat spre examinare și aprobare Guvernului. Proiectul de document, elaborat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale stipulează procedurile pentru evaluarea și acreditarea prestatorilor de servicii sociale, dar și mecanismul de contractare a acestui tip de servicii.

„În cazul în care un copil este plasat într-un serviciu substitutiv, trebuie să avem siguranța că acesta va fi de cea mai înaltă calitate. În context, una dintre prioritățile ministerului de resort este promovarea cadrului normativ și instituirea unui mecanism viabil a prestatorilor de servicii. Pro-

iectul de lege a fost avizat, fiind consultat cu societatea civilă și a fost înaintat pentru examinare și aprobare către Guvern. Odată cu instuirea mecanismului de acreditare va exista și o concurență între prestatorii de servicii publice și private”, ne-a relatat Viorica Dumbrăveanu, șefa Direcției Protecția Familiei și Copilului din cadrul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

În procesul de evaluare și acreditare a prestatorilor de servicii sociale se va ține cont atât de condițiile de care beneficiază copiii - alimentarea, vestimentația, consiliere, cât și de opinia beneficiarilor vizavi de serviciile care li se oferă.

Servicii de asistență psihopedagogică – în fiecare centru raional din țară

Servicii de asistență psihopedagogică pentru copii și părinți au fost create până în prezent în 12 raioane din țară. Potrivit datelor Ministerului Educației (ME) alte opt structuri de acest fel urmează a fi instituite în viitorul apropiat. Către 1 ianuarie 2012 servicii de acest fel ar trebui să existe în majoritatea centrelor raionale. Potrivit lui Valentin Crudu, șef de direcție la minister, serviciul nominalizat are drept scop asigurarea și respectarea drepturilor copiilor la dezvoltare, educație, protecție, integrare în comunitate și socializare. De serviciile psihopedagogice vor beneficia atât copiii aflați în dificultate de dezvolta-

re, cunoaștere, învățare etc., cât și familiile acestora. Acest tip de serviciu se va adresa, de asemenea, specialiștilor care lucrează cu copiii aflați în dificultate, instituțiilor de învățământ, autorităților publice locale, instituțiilor medicale, serviciilor sociale etc. Beneficiarii vor dispune de un spectru larg de servicii de sprijin, consiliere, educare.

Unul dintre scopurile serviciului este elaborarea, promovarea și implementarea programelor de prevenire a intrării copiilor în dificultate, situație care conduce la instituționalizare.

Serviciul va fi finanțat din bugetul raional/municipal, din donații, granturi etc.

Formele alternative de protecție a copiilor fără familie – tot mai multe la număr

Numărul caselor de copii de tip familial și al asistenților parentali profesioniști este în continuă creștere, potrivit datelor Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei. Actualmente în republică activează 119 asistenți parentali profesioniști care au în îngrijire 166 de copii. În cele 80 de case de copii de tip familie sunt la moment 309 copii.

Casa de copii de tip familial reprezintă o instituție creată în baza unei familii complete, care oferă copilului orfan sau rămas fără ocrotire părintească îngrijire familială. În acest tip de serviciu pot fi plasați de la trei la șapte copii.

Famiile care vor să presteze serviciul respectiv trebuie să întrunească mai multe condiții, dar și să treacă printr-o serie de instruiri. Pentru munca prestată, părinții-educatori sunt remunerați. Familiile beneficiază și de o serie de înlesniri la serviciile comunale. În plus, statul oferă familiei o alocație lunară și una anuală pentru fiecare copil adoptat.

Serviciul de asistență parentală profesionistă (APP) este o alternativă familiei, destinată copiilor lipsiți de îngrijirea părintească din motiv că sînt orfani sau pentru că nu pot temporar locui împreună cu părinții biologici. APP presupune îngrijirea temporară a cel mult trei copii într-o familie alternativă.

Asistenți parentali pot deveni persoane de pînă la 60 de ani, care asigură creșterea sau îngrijirea temporară a copilului la domiciliu, în vederea asigurării reintegrării lui în familia biologică.

Potrivit unui studiu realizat de CCF-Moldova „Copii orfani educați în casele de tip familial au șanse mai mari de integrare socială și de afirmare pe plan profesional, comparativ cu cei crescuți în instituțiile rezidențiale.”

Patru tineri din Casa internat Orhei au o casă proprie

“La revedere, patule! La revedere, dulapule! La revedere baie! La revedere, băieți!” – așa își ia Constantin rămas bun de la casa internat, nerăbdător să plece acasă.

Pentru el, la fel ca și pentru alți trei tineri din Casa internat pentru copii (băieți) cu deficiențe mintale severe din Orhei, “acasă” înseamnă Locuința protejată, unde cei patru băieți au fost transferați recent.

Locuința protejată din or. Orhei este primul serviciu de acest tip din Republica Moldova și a fost creată de Consiliul Raional Orhei, Direcția asistență socială și protecția familiei, în parteneriat cu Keystone Human Services International Moldova Association (KHSIMA), în

cadrul Programului “Comunitate Incluzivă – Moldova”. Serviciul social „Locuință protejată” este destinat adulților cu dizabilități mintale ușoare, care au un grad înalt de independență și se pot integra ușor în comunitate, cu o susținere redusă, focusată pe dezvoltarea abilităților de trai independent ale acestora. Locuința protejată din Orhei este dotată cu echipamentul necesar celor patru locatari, oferindu-le un mediu sigur, accesibil și confortabil, asemănător celui familial. Tinerii au ales singuri cu cine

să locuiască în aceeași casă și în aceeași odaie, dar și îmbrăcăminte, încălțăminte, obiectele de uz personal. Ei, de asemenea, au participat și la procurarea mobilierului din casă. Pentru Ion, ale cărui lucruri personale le poți număra pe degete - două reviste despre mașini, 5 creioane și o pungă cu nuci -, chiar și aranjarea hainelor în dulap este un moment deosebit de emoționant. “Aici, în dulap, am loc pentru toate”, spune Ion, arătând polițele și cuierele cu haine. „Am fost la cumpărături și le-am ales eu singur pe cele care mi-au plăcut mie”.

Pentru început, tinerii vor fi ajutați în activitățile zilnice de patru specialiști de suport, care lucrează în schimburi. Transferul în Locuința protejată le va permite băieților să adopte un stil de viață activ și să se bucure de condiții egale de trai în comunitate. Astfel, odată cu sporirea abilităților de trai independent, ei vor putea fi încadrați în câmpul muncii. Prima zi acasă a fost plină de emoții și experiențe noi pentru băieți, care au trăit aproape toată viața în instituții rezidențiale. “Niciodată în viața mea nu am mâncat cu flori pe masă... e atât de plăcut. Noi ne simțim aici ca într-o familie adevărată”, spune Ion, care a fost abandonat de familie și a stat 7 ani în Casa internat din Orhei.

Serviciul social Locuința protejată activează în baza Regulamentului-cadru și a Standardelor de calitate elaborate de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (MMP SF) cu suportul KHSIMA și aprobate de Guvern anul trecut. Fiecare Locuință protejată este creată în baza unui design social, care este elaborat reieșind din necesitățile beneficiarilor care vor locui în această casă. Beneficiarii sunt plasați în serviciu conform Avizului Comisiei multidisciplinare pentru protecția drepturilor persoanelor adulte în dificultate, inclusiv a celor cu dizabilități și a deciziei Direcției raionale de asistență socială și protecție a familiei.

Valentina BULIGA, ministrul Muncii, Protecției Sociale și Familiei:

„Mizăm pe identificarea timpurie a familiilor și copiilor vulnerabili, pe intervențiile preventive și nu reactive”

- În anul 2012 expiră termenul de implementare a Strategiei privind reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copilului. Ce cale ar trebui să urmeze autoritățile pentru a definitiva acest proces complex?

- Cred că nu mai există îndoieli că dezinstituționalizarea trebuie dusă până la capăt. În același timp, este important să ne asigurăm că banii existenți la moment în sistemul de educație vor urma copilul și vor contribui la integrarea socială și educațională a acestuia. Nu trebuie să uităm și despre importanța consolidării familiei - responsabilitatea părinților pentru propriii copii trebuie să fie ridicată la cel mai înalt nivel. Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei în calitate de autoritate tutelară centrală este obligat să ofere tot sprijinul necesar familiei - să asigure locuri de muncă, să acorde consiliere în situații de criză. În ultimele decenii familia din R. Moldova a fost grav afectată de sărăcie, șomaj, migrație. Valorile familiale s-au diminuat și din acest motiv un număr enorm de copii au fost plasați în instituții rezidențiale. După reorganizarea acestui sistem, statul este obligat să susțină familiile și să le ofere servicii noi și de calitate copiilor care au stat ani la rîndul departe de societate.

Serviciile post-dezinstituționalizare trebuie să fie în măsură să diminueze la maximum impactul instituției asupra copilului. Politica statului în acest domeniu este bazată pe evaluarea necesităților individuale și acordarea unei soluții individualizate pentru

fiecare caz în parte. Ne propunem să identificăm cât mai timpuriu familiile și copiii în dificultate, astfel încât intervențiile să fie mai degrabă preventive și nu reactive. Aceste schimbări vor facilita soluționarea problemelor la faza incipientă, cînd intervențiile sunt cele mai eficiente. La această etapă părinții trebuie susținuți să-și găsească un loc de muncă

În localitățile din Moldova funcționează o rețea de circa 1200 de asistenți sociali. Acesta este un pas spre introducerea practicilor moderne de asistență socială în Moldova.

sau să primească plăți în numerar (pentru cei săraci). Aceste intervenții pot combate unele din cauzele principale ale instituționalizării copiilor.

- Cum răspunde statul necesităților de protecție socială a familiei și copiilor aflați în dificultate?

- În localitățile din Moldova funcționează o rețea de circa 1200 de asistenți sociali. Acesta este un pas spre introducerea practicilor moderne de asistență socială în Moldova și care a sporit considerabil posibilitatea oamenilor din toate localitățile, rurale și urbane, să acceseze serviciile sociale. Este foarte util că rețeaua de asistenți sociali prestează servicii tuturor categoriilor populației și nu doar copiilor, deoarece aceasta sporește capacitatea asistenților sociali de a lucra cu adulții înainte ca copiii acestora să ajungă în situație de dificultate, în loc să aștepte să intervină atunci cînd copiii vor ajunge în instituții rezidențiale.

intersectorial pentru modificarea legislației în domeniul protecției copilului și familiei. La ce etapă se află activitatea acestui grup?

Într-adevăr, în cadrul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei a fost instituit un grup de lucru intersectorial, care are drept scop să precute proceduri de implementare a Linilor Directoare ale ONU privind copiii aflați în servicii de îngrijire alternative. În context, au fost formulate mai multe propuneri pentru modificarea și completarea unor prevederi ale actelor normative existente, precum și au fost inițiate proceduri de elaborare a unor acte legislative noi.

- În contextul reformei instituțiilor rezidențiale asistenților sociali comunitari le revine o misiune extrem de importantă în sensul monitorizării reintegrării copiilor în familie și prevenirii intrării familiei în dificultate. Cât de eficientă este această activitate?

Pe parcursul ultimilor ani pe umerii asistenților sociali din comunități s-au pus o multitudine de probleme ale celor mai afectate pături ale societății – persoanele în etate, oamenii cu nevoi speciale, copiii și familiile în dificultate. Un singur specialist, oricât de pregătit ar fi, nu are cum să le reușească pe toate.

În anul 2012 nu vom avea posibilitatea să majorăm contingentul de asistenți sociali, dar nici să mișcorăm numărul de populație care revine unui specialist. Ne dorim ca acest lucru să se întâmple cel puțin în anii 2013-2014. Diminuarea indicatorului de populație la un asistent social ne va permite să sporim calitatea serviciilor acordate și să prevenim apariția unor situații de criză în familie.

Totodată, trebuie de menționat că asistentul social nu este factor de decizie la nivel comunitar, de aceea este necesar de consolidat cooperarea asistenților sociali cu autoritățile publice locale și de asigurat o implicare mai activă a autorităților publice locale de nivelul I în redresarea situației persoanelor în dificultate, reieșind și din atribuțiile acestora, în calitate de autoritate tutelară, stabilită prin legislație.

- Mulțumim pentru interviu.

În afară de aceasta, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei dezvoltă diferite tipuri de servicii alternative sistemului rezidențial. Este vorba despre case de copii de tip familie, asistență parentală profesională. Totodată, ministerul promovează politici de reintegrare a copiilor în familia extinsă prin instituirea tutelei/curatelei. Toate familiile în situație de risc beneficiază de ajutor social. Țin să menționez că circa 90 la sută dintre beneficiarii acestei prestații sunt familii cu copii.

- Când va fi pus în aplicare mecanismul de redirectionare a surselor financiare de la sistemul rezidențial spre sistemul de protecție socială și cel educațional?

Proiectul acestui Regulament de redirectionare a surselor financiare a fost deja elaborat prin implicarea specialiștilor, atât din cadrul Ministerului Fi-

nanțelor, cât și din cadrul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei și Ministerului Educației. Totodată, la etapa de definitivare a procesului de elaborare a fost implicată și societatea civilă. Actualmente, proiectul documentului

Pe parcursul ultimilor ani pe umerii asistenților sociali din comunități s-au pus o multitudine de probleme ale celor mai afectate pături ale societății – persoanele în etate, oamenii cu nevoi speciale, copiii și familiile în dificultate.

urmează a fi promovat spre examinare și avizare autorităților centrale de resort, conform procedurii stabilite de legislație.

- În anul curent la minister a fost constituit un grup de lucru

Copiii cu dizabilități se întorc în școli

O amplă reformă de sistem inițiată de Ministerul Educației cu sprijinul organizațiilor internaționale își propune să transforme școlile din R.Moldova în instituții incluzive, în care să poată studia toți copiii dintr-o comunitate, inclusiv cei cu dizabilități. Primele rezultate ale reformei au fost discutate în cadrul ședinței rețelei „Jurnaliști prieteni ai copilului”, organizată de Centrul de Investigații Jurnalistice cu suportul Reprezentanței UNICEF în Moldova.

Pînă acum cîțiva ani, sistemul educațional din R.Moldova avea o singură soluție pentru copiii cu nevoi speciale – instituțiile rezidențiale, care îi izolau de familie și comunitate. Chiar dacă lucrurile au început să se schimbe treptat, părinții care aleg să-și înscrie copiii la o școală din comunitate au de înfruntat mai multe bariere. Problemele încep chiar la intrarea în instituții, care nu sunt adaptate pentru accesul unor persoane în scaune rulantă. Alte provocări îi așteaptă pe părinți și copii în interior, unde găsesc de multe ori un mediu neprietenos, cadre didactice și directori care refuză să școlarizeze copiii cu nevoi speciale.

Aprobarea în iulie curent a Programului de dezvoltare a educației incluzive pentru anii 2011-2020 își propune să rializeze sistemul de învățămînt din țara noastră la practica țărilor dezvoltate, unde copiii cu nevoi speciale învață de rînd cu alți elevi în clase incluzive. Sistemul educațional din Moldova va fi adaptat și individualizat în funcție de nevoile tuturor copiilor.

Potrivit Reprezentantului adjunct al UNICEF Moldova, Sandie Blanchet, toate școlile din țară trebuie să fie gata să școlarizeze orice copil, indiferent dacă acesta are sau nu o dizabilitate. „Majoritatea copiilor au cerințe educative speciale, deoarece nimeni nu este excelent la toate materiile. Mai mult ca atît, cercetările arată că atunci cînd în clase învață și copii cu dizabilități, atunci toți copiii au rezultate mai bune la învățătură, deoarece ei devin mai atenți, mai răbdători și mai înțelecători”, a spus Sandie Blanchet.

Potrivit Reprezentantului adjunct al UNICEF Moldova, Sandie Blanchet, toate școlile din țară trebuie să fie gata să școlarizeze orice copil, indiferent dacă acesta are sau nu o dizabilitate.

Valentin Crudu, șef de direcție la Ministerul Educației, a declarat că Programul de educație incluzivă este pilotat în prezent, cu suportul unor ONG-uri, în peste 300 de instituții din țară. La sfîrșitul etapei de pilotare care va dura patru ani, va fi ales cel mai bun model de educație incluzivă, care va fi replicat la scară națională.

„Noua formulă de finanțare per elev, care se va institui în școlile din țară, va permite să acordăm școlilor în care vor învăța și copii cu dizabilități un suport financiar mai mare, deoarece și cheltuielile lor vor fi mai mari. În toate instituțiile de acest fel vor fi angajate cadre didactice de sprijin și vor fi organizate activități de recupe-

rare. Vor fi necesare mijloace financiare și pentru modernizarea și adaptarea infrastructurii instituțiilor, astfel ca elevii cu nevoi speciale să se poată deplasa liber prin școală”. În context, Valentin Crudu a menționat că infrastructura tuturor școlilor de circumscripție care se formează în prezent în republică va fi adaptată la necesitățile copiilor cu dizabilități. Totodată, fiecare consiliu raional a planificat în bugetul pentru anul viitor sume de până la 1 mln lei pentru dezvoltarea educației incluzive.

Prezentă la eveniment, Stela Grigoraș, director executiv „EveryChild” Moldova, a declarat că reforma sistemului educațional în ce privește crearea școlilor incluzive nu va avea succes atâta timp cât atitudinea profesorilor, asistenților sociali și a comunității în general nu va fi schimbată. „Avem nevoie de profesori care știu să lucreze cu copilul în mod individual, să-l trateze ca pe o personalitate, să-i poată evalua posibilitățile și să îl poată susține”, a spus Stela Grigoraș. În context, directorul EveryChild a menționat că organizația pe care o reprezintă a contribuit la incluziunea socială și educațională a peste 400 de copii din școlile internat și auxiliare. Majoritatea au reușit să se reintegreze foarte bine, iar unii dintre ei chiar să devină cei mai buni din clasă.

Lucia Gavrilă, directorul executiv al centrului „Speranță”, a declarat că în ultimii ani, eforturile Guvernului pentru ameliorarea situației copiilor cu dizabilități sunt tot mai vizibile, dar este necesară o implicare mult mai largă a statului.

„Garanția calității includerii acestor copii sunt serviciile sociale. Este necesar ca autoritățile să elaboreze o formulă de finanțare care să permită bugetarea tuturor serviciilor de suport pentru copiii cu nevoi speciale. Din practica proprie

Prezentă la eveniment, Stela Grigoraș, director executiv „EveryChild” Moldova, a declarat că reforma sistemului educațional în ce privește crearea școlilor incluzive nu va avea succes atâta timp cât atitudinea profesorilor, asistenților sociali și a comunității în general nu va fi schimbată.

am văzut că fără a asigura căi de acces în instituție, asistenți personali, scaune rulante sau mobilă adaptată, calitatea serviciilor educaționale pentru acești copii lasă mult de dorit. Nu ne dorim situația în care copiii cu dizabilități acceptați la școală sunt puși în ultima bancă și uitați acolo pe parcursul orelor”, a spus Lucia Gavrilă.

Programul de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru

anii 2011-2020, aprobat de Guvern în iulie curent, vizează schimbarea atitudinilor față de copiii cu cerințe educaționale speciale, schimbarea modului de organizare a procesului educațional, aplicarea noilor abordări în evaluarea rezultatelor școlare ș.a.

În Republica Moldova sunt peste 17.000 copii cu dizabilități, dintre care în jur de 3500 au sub 7 ani. Republica Moldova ocupă locul trei în regiunea Europei Centrale, de Est și CSI după rata instituționalizării, având 6900 copii instituționalizați. Aproape jumătate din toți copiii plasați în instituții sunt considerați cu dizabilități.

Potrivit studiului „Cunostințe, Atitudini, Practici” realizat de UNICEF în anul 2009, unul din cinci cetățeni ai Republicii Moldova consideră că micuții cu dizabilități ar trebui să fie plasați în instituții speciale. Mai puțin de jumătate din părinți (45, 8%) ar accepta ca propriii copii să se joace cu un copil cu dizabilitate, iar 41% din populație nu ar accepta integrarea în școlile de masă (în comparație cu 34% în 2003) a copiilor cu cerințe educaționale speciale. Totodată, numai un profesor din doi acceptă copiii cu dizabilități în școlile obișnuite, în timp ce fiecare al treilea elev respinge această idee.

O familie iubitoare pentru doi copii orfani

La cei 15 ani pe care-i are Alina nu a știut pînă de curînd ce înseamnă o serbare cu ocazia zilei de naștere. Abia nu demult i-a fost dat să asiste la un astfel de eveniment în casa unei familii care a instituit tutela asupra ei și sororii ei. Fata a fost atît de impresionată încît și acum îi lucesc ochii cînd povestește despre cît de frumos a fost - s-au adunat toți copiii din mahala, au mîncat tot felul de bunătăți, au dansat și au rîs pe săturate. Alina nu a avut parte de astfel de serbări nici acasă, nici la școala auxiliară din Sculeni, Ungheni, unde a locuit pînă anul trecut.

Alina și sora sa Valentina au fost instituționalizate pe motiv că nu reușeau la învățătură, iar familia lor o ducea de azi pe mîine. Tot la Sculeni a învățat și fratele lor mai mare, Sergiu.

După reorganizarea școlii auxiliare, cele două fete au ajuns să locuiască în casa nașilor de cununie a părinților lor care au instituit tutela asupra lor.

Alina ne spune că în casa nanilor săi se simte mai bine decît oricînd. Familia care le-a înlocuit părinții are grijă să le ofere fetelor tot ce are mai bun. Copilele sunt bine îmbrăcate și nu duc lipsă de nimic. Gospodăria mare în care sunt multe orătănii le asigură un meniu variat în fiecare zi.

“Viața m-a impus să mă implic în soarta acestor fetițe”, spune nana fetelor, care se interesa de ele și atunci cînd se aflau la Sculeni. Fetele veneau încoace la fiecare sfîrșit de săptămînă, tot aici își petreceau vacanțele.

În casa lor părintească demult nu le mai așteaptă nimeni. După moartea mamei, tatăl s-a apucat de băut, iar mai apoi s-a îmbolnăvit de tuberculoză.

În noua lor familie vine des și fratele mai mare, Sergiu. Cei doi tutori ne povestesc cu satisfacție că după mai multe eforturi au reușit în cele din urmă să-i găsească băiatului un loc de muncă. A fost mai greu decît se așteptau și asta din cauza că băiatul a primit la absolvire un certificat în loc de diplomă.

Asistentul social din sat ne spune că familia în care cresc cele două fete este una exemplară, care oferă tot sprijinul necesar celor două fetițe.

“Deși familia o duce destul de greu, ambii părinți fiind invalizi, cei doi soți împart tot ce au cu Valentina și Alina și le tratează ca pe copiii lor”, afirmă asistentul social.

Despre școala din Sculeni Alina își

amintește fără tragere de inimă. “Ni se spunea tot timpul că suntem răi. Hainele ne erau mici, iar încălțămînta o legam cu sîrmă ca să nu cadă de pe picior. Copiii care aveau părinți erau mai bine îmbrăcați, iar noi nu aveam haine aproape deloc”, povestește Alina.

În școala din sat, ca și la Sculeni, fetele învățau în aceeași clasă, chiar dacă între ele e o diferență de doi ani.

Pentru Alina, diferența dintre școala din sat și cea din Sculeni rezidă în faptul că aici este liberă să iasă de pe teritoriul școlii și că nu trăiește în frică permanentă. Deși îi vine greu la învățătură, fata încearcă din răspuț să o ajungă din urmă pe sora mai mică, aceasta avînd rezultate mult mai bune. Cadrul didactic de sprijin pentru cele două fetițe ne spune că Alina și Valentina s-au încadrat bine în colectivul de copii și că acum se muncеște, în special, la sporirea reușitei școlare.

